

קוראים יקרים - זה הזמן שלכם לכתוב! שלחו דבר תורה קצר לפרשת בראשית + שמכם למייל המערכת, ותופיעו בגיליון ה-200 החגיגי

תתן לראשך זהר לנפש

לע"נ הצדקת תיתה בת מיא ע"ה הצדקת זוריה בת מיא ע"ה הצדקת רשילה בת מיא ע"ה

גיליון 196

פניני הפרשה

הרה"ג יוסף סעדון שליט"א

"ימים נוראים"? ימים של חמלה ורוך או של יראה ופחד? בגמרא במסכת יומא (דף פ"ז) מסופר על רב, שפעם אחת בערב יום כיפור הלך לשוק הקצבים. שאל אותו רב הונא לאן אתה הולך בערב יום כיפור? אמר לו רב: יש קצב שפגע בי, ולא ביקש ממני סליחה, ואני הולך לקראתו, אולי שכח או מתבייש. רב הונא הזהיר אותו שלא כדאי ללכת, אך רב הלך. כשהגיע לקצב, לא רצה הקצב לבקש סליחה, אלא הגיב בכעס. תוך זמן קצר, הגרון של הקצב נפל על ראשו והוא מת. ולכאורה רב הונא צדק כשביקש מרב לא ללכת אל הקצב, אך רב פעל ממקום גבוה יותר, ולמד זאת ממעשיו של הקב"ה, איך שהוא מתנהג איתנו בימים אלו כפי שמובא בשיר השירים: "קול דודי דופק, פתחי לי" (שיר השירים ה, ב). הקב"ה דופק על דלתות ליבנו, מבקש שנפתח לו, ונשוב אליו. זהו זמן של רחמים, של הזדמנות לתשובה ולקרבה. אך אם חלילה אנו מתעלמים מהקב"ה, אם איננו פותחים את ליבנו, עלול הדוד (הקב"ה) "לחמוק ולעבור", כפי שנאמר דודי חמק עבר - ביקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיהו ולא ענני, ע"י כך, עלולים להפוך לימים נוראים. ננצל כולנו את ההזדמנות שהמלך בשדה. ואדרבה כי ימינך פשוטה לקבל שבים ונזכה לרחמים.

ולסיום השנה אנחנו מודים על העבר ומבקשים על העתיד, בבריות ונחת ברוחניות ובגשמיות. ונסיים בברכות חמות לעורך היקר והמוציא לאור, הבן היקר הרב נהוראי שליט"א אשר הינו בעצמו צורבא מרבנן על התוכן המעמיק והמרתק שבעלון חשוב ונאה זה. ואת הכותבים והעוסקים והמפיצים אור יקרות זה, שנה טובה ומתוקה.

[מערכת] במלאת שלוש שנים להוצאת העלון, זו הזדמנות יקרה להודות מקרב לב לאאמו"ר שליט"א ולאמי היקרה תחי', על הליווי התמידי, העצות הנבונות, ההכוונה המסורה, ועל ההשקעה הרבה למען קיומו והתפתחותו של עלון זה. יה"ר שיזכו לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם, נחת מכל צאצאיהם באושר ועושר לאורך ימים אמן!

"אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם"

פרשת נצבים בדרך כלל סמוכה לר"ה, לרמז לנו שכולנו נצבים לדין לפני ה' אלוקינו, המנהיגים, הזקנים, הצעירים, כל איש ישראל, ועלינו לדעת שאפילו סמוכים ליום הדין יכולים לתקן, כדברי ר' שמואל סלנט זצ"ל "כל זמן שהנר דולק אפשר לתקן". במנחה האחרונה של השנה ערב ר"ה הבעל"ט נאמר "ברכנו ה' אלוקינו את השנה הזאת", ואף שהשנה מסתיימת בעוד זמן קצר, בכל אופן מבקשים ולא מתייאשים שה' יברך את השנה הזאת, והוסיפו בזה, לעולם לא יחול ערב ראש השנה בשבת (לא אד"ו ראש) כדי שתמיד נוכל לומר במנחה שה' יברך את השנה אף שעומדת להסתיים, בתהילים (צו) "יעלו השדה וכל אשר בו אז ירננו כל עצי היער לפני ה' כי בא לשפוט הארץ" יש לשאול מה שייד כאן שמחה "יעלו השדה, אז ירננו" שה' בא לשפוט את הארץ?! ועוד יותר שמזמור זה נהגו לומר בבתי הכנסת בער"ש במנגינה ובמקהלה... ומה שייד לשמוח לפני משפט? אדם ההולך למשפט כל שהוא, חושש ודואג וכאן משפט לפני ה' שרים "ירננו עצי היער כי בא לשפוט הארץ", אלא הסביר בזה הגה"צ הרב שלמה וולבה זצ"ל שהשמחה היא משום שהקב"ה לפני שבא לשפוט אותנו, מגיע אלינו כדי לייצץ לנו איך להינצל מהדין, ומה לעשות כדי לצאת זכאים בדין, בבחינת המלך בשדה, ודבר זה רמוז במזמור עצמו, כאשר אנו קוראים את המזמור הזה אנו כופלים את המשפט "כי בא" "כי בא" לשפוט הארץ, שהקב"ה בא פעמיים, פעם אחת בא בתחילה כסגור לעזור לנו, ופעם שניה בא כדי לשפוט אותנו, ויושב על כיסא המשפט, וכדברי הטור (סימן תקפא סעיף ד') שמנהגו של עולם, אדם שיש לו דין – לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך ציפורניו, לפי שאינו יודע איך יצא דינו. אבל ישראל אינם כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחים זקנם ומחתכים ציפורניהם ואוכלים ושותים ושמחים בראש השנה, "לפי שידועים שהקב"ה יעשה להם נס". הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים הם "ימי רחמים וסליחות" או

כוחה של אמונה

"אמרתי לו: "אבי ז"ל אמר שמוותור לא מפסידים". תהיה בריא", הוא איחל לי ושלח אותי לרופא. הרופא ביקש שאשב על המיטה, וכיון שזו היתה מיטה גבוהה במקצת, ולאדם בעל כתף פרוקה זאת פעולה קשה לביצוע, אמרתי שזה ייקח קצת זמן. הרופא יצא ואמר שכבר יחזור. עמדתי ליד המיטה, תפסתי תנופה וקפצתי אל מעל המיטה. באותו רגע הכתף חזרה למקום. מעצמה. לרופא לא נשאר מה לעשות. נכנסתי לאח ונפרדתי ממנו. ואמרתי: "מטובה ליהודי לא מפסידים" והיתה מזה התרוממות גדולה.

יום אחד הגעתי ליטרס' אחרי שעברתי פריקת כתף. היו לי כאבים קשים, ואני נאלצתי לשאתם בדומיה ובסבלנות עד שיגיע תורי. חיכיתי קרוב לארבעים דקות, והנה נכנס יהודי נאנח ונאנק, צועק מיסורים. יש לו אבנים בכליות, והוא בשיאו של התקף. ראיתי שהוא כל כך סובל, ואמרתי שאני מוכן לוותר לו על תורי, ואני אכנס בתור שלו. הוא נכנס כמעט מיד, ואני עדיין המתנתי. בסוף גם תורי החדש הגיע. נכנסתי לחדר ואמרתי לאח הממייין שיש לי כתף פרוקה. "ככה? ואתה ויתרת לה הוא עם אבנים בכליות? כתף פרוקה כואבת יותר!

לעילוי נשמת

תיתה בת שמנונה ע"ה ר' יששכר בן כמיסה ז"ל פלילה בת שלכיה ע"ה רבקה בת רחל ע"ה.

שואלים ודורשים

ר' אוזיפה בן נותה, ר' שושן בן שלכיה.
ר' שמעון בן פרהה, ר' משה זקן בן פלילה

שאלה: גברת סעדון רצתה לבשל מאכל חריף לראש השנה אך הסתפקה האם הדבר מותר?

תשובה: יש הנוהגים לא לאכול מאכלים חריפים או חמוצים בראש השנה אלא רק מאכלים מתוקים לסימן טוב, שתהיה כל השנה מתוקה. אור לציון: אם באו להטעים את המאכל אין שום חשש ומותר הליכות מועד: מאכלים חריפים שמתענג באכילתם, מותר לאוכלם. ואדרבה, אדם מצליח נקרא "חריף". ויכוון לשנה חריפה בלימוד התורה ובמעשי ידי.

"אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושריכם כל איש ישראלי" (כט ט) מפני מה חוזרת התורה "כל איש ישראלי" לאחר שכבר אמרה "כלכם"? פרש רבי שמחה בונם סופר רבה של פרשבורג על פי ישובו של ה"ט"ז (או"ח תקפ"ג) לשאלה דומה שעורר על נסח תפלת ראש השנה: "מלך על כל בעולם כולו בכבודך" אף כאן נראת תבת 'כולו' כמיותרת, לאחר שכבר בקשנו "מלוך על כל העולם"? ופרש ה"ט"ז שכיון שכלל הוא בידינו כי 'רבו ככולו' (הוריות ג:) לכך אנו מדגישים על כל העולם כולו - ולא רובו. לדבריו ניתן לפרש אף בפסוק שלפנינו בקשה התורה להדגיש כי 'כל ישראל' עמדו בברית, ולא רק רובם לפיכך שבה והדגישה: "כל איש ישראלי".

שאלה: שיראל שאלה את אביה מה הסיבה שלא קוראים הלל בראש השנה?

תשובה: אין אומרים הלל בראש השנה ויום כיפור, והטעם, כיון שספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני הקב"ה וראוי להיות בפחד ואיך נאמר שירה, ועל ידי הפחד נזכה בדין.

"אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם" (כט ט) המילה "אתם" היא ראשי תיבות של המילים "אבן מקיר תזעק" ובאה התורה לרמוז בזה שעתיד האדם להיות ניצב ועומד לדין וחשבון לפני ה', ואם ישאל השואל: מי הם העדים שיעידו בדין על מעשיו של האדם? על זה השיבה התורה הקדושה ברמז שאבני ביתו של האדם יעידו על מעשיו, שנאמר: "אבן מקיר תזעק".

שאלה: טלאור רצתה לעשות תשל"ך בראש השנה אך הסתפקה האם נשים עושות תשל"ך?

תשובה: לספרדים נשים פטורות מאמירת תשל"ך, ושב ואל תעשה עדיף, ולא שכנזים הנשים הולכות לאמירת

תשל"ך, אף שאינן חייבות (כי בא מועד ח"א)

"וְהָיָה בְשִׁמְעוֹ אֶת דְּבָרֵי הָאֱלֹהִים הַזֵּאת וְהִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהִי לִי כִּי בְּשִׁרְרוֹת לְבִי אֵלֶךְ" (כט, יח) דברים אלו המה מוסר אל האנשים שהם טובים לבריות ורעים לשמים, וכשמוכיחים אותם על עבירות שבין אדם למקום אומרים שדי להם במה שיש להם "לב טוב" לרחם על הבריות. זהו והתברך "בלבבו" היינו בלבו הטוב יתברך, במה שיש לו לב רחמן לכן יאמר אף כי בשרירות לבי אלך, ואעשה כל רעה שבעולם בכל זאת שלום יהיה לי, אבל באמת 'לא יאבה ה' סלוח לו', ויענישו על העבירות ויתן לו שכר על המצות, כי אין מצוה מכבה עבירה וכן להיפך. (כתב סופר)

שו"ת מקור נאמן

מח רה"ר רבי מאיר מאתח זצ"ל

שאלה

שאלה

בימים נוראים שברכת אתה קדוש מתארכת, האם בסיום הקדושה אפשר לזוז, או שיש להמתין עד סיום הברכה? את כל חזרת הש"ץ, כמו לדוגמא בימים נוראים שמוסיפים הוספות ("זכרנו לחיים" וכדו'), האם אחרי שהקהל אומר בקול את ההוספה, על החזן לחזור מתחילת ההוספה?

תשובה

תשובה

כן נהוג.

יש להמתין עד חתימת הברכה.

אבני הבית! הרבנית מרת תיתה סעדון צ"ה

"הלב רוצה שיישארו. אבל הנשמה שמחה

שהם הולכים"

סיפר הנכד: עמדתי בסלון, וגהצתי חולצה לנסיעה לשיבה. סבתא שלי, הרבנית תיתה ע"ה, בדיוק ישבה שם. הסתכלה עליי רגע, ואז שאלה בקולה הרך:

"מה קרה, נכד שלי? למה אתה נראה כל כך עצוב?"

נאנחתי. "סבתא... אני צריך לנסוע לשיבה, אבל אין לי כוח. אין לי חשק. לא בא לי... אני רק רוצה להישאר בבית" סבתא חייכה. חיוך קטן. "אתה יודע", היא אמרה, "אני גידלתי שישה בנים לבד. אלמנה. וכל אחד מהם נסע לשיבה. וכל פעם מחדש הלב שלי נקרע. הבית נשאר ריק. אבל אף פעם לא התעצבתי. למה? כי כשהם למדו תורה, אני הרגשתי שאני לא לבד. הבית שלי היה מלא אור מהזכות שלהם כי ידעתי הם הולכים למקום הכי קדוש. הם בונים את עולמם ואת עולמי" היא הביטה בי בעיניים נוצצות והמשיכה: "הלב רוצה שיישארו. אבל הנשמה שמחה שהם הולכים". ואם לי, כאמא, הייתה שמחה גם לך מותר לשמוח" באותו רגע משהו בתוכי השתחרר. החיוך חזר אליי. והבנתי: סבתא לא רק לימדה היא חייה את מה שלימדה. ועכשיו אני ממשיך...

ילדודים

משפט חזק
בוץ לא עוצר
שתיל - הוא
רק מזין אותו
לצמיחה.

תמיד כשאתה יוצא
מהסופר ולא קנית כלום
תעלה לך המחשבה
"תתנהג טבעי לא גנבת
כלום..."

בסליחות אצלנו בלוד:
החזן: הנשמה לך והגוף
פעלך
הקהל: חוסה על האמל"ח

אימא עד כמה את
אוהבת אותנו מ 1 עד

אין דבר יותר
מחשיד מבן אדם
שמתעטש ומסתכל
על היד שלו.

100?

עד 20:00

שו"ת ביד הלשון!

עד כמה חייב להימנע מלדבר לה"ר

אין היתר בעולם לדבר "לשון הרע" "הוצאת שם רע" "ורכילות",
וחייב אדם לעשות כל דבר שבאפשרותו כדי שלא להכשל
באיסורים אלו של דיבורים אסורים, וכדלהלן:

- א. אפילו הפציר בו חברו מאד שיספר - אל יספר. [אפילו אם יפסיד מכך]
- ב. אפילו ביקשו ממנו אביו ואמו שיספר - אל יספר. [אע"פ שחייב בכבודם ומוראם]
- ג. אפילו ביקש ממנו רבו שיספר - אל יספר. [אע"פ שחייב בכבוד רבו]
- ד. אפילו הפציר בו מעבדו שיספר - אל יספר. [אפילו אם יפסיד מכך את פרנסתו!]
- ה. אפילו אם יגרם לו בזיון אם לא יספר - אל יספר. [ומוטב לאדם שיקרא שוטה כל ימיו, ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום] ובשעה זו כדאי לאדם לחשוב ולהתבונן בדברי חכמים: שכל רגע ורגע שאדם חוסם את פיו בעולם הזה, זוכה לאור הגנוז שאין כל מלאך ובריה יכולים לשער.

(חפץ חיים הלכות לשון הרע כלל ה, ב, א, ע"ש)

המכרה האמיתי דרור הראל

נותרו במחנה ארזו במהירות את חפציהם, לאחר מכן ניגשו לגייק וקראו: "לא נוכל להישאר! שחרר אותנו, המכרה אבוד!" הסופה פרצה במלוא עוצה. גייק החליט להישאר בתוך אחת המנהרות.

קול הרוח בחוץ היה מחרש אוזניים, חתיכות טיח ואבן החלו לנשור מן הקירות. "זה נשמע כמו סופת הוריקן", הרהר גייק בפחד. הוא עמד בפתח המנהרה והמתין לבאות.

שעות הלילה חלפו ועימם גם הסופה. כשהחלו קרני שמש ראשונות לצאת, הביט גייק בעצב במנהרה, שסדקים רבים נראה בה כעת. לפתע עצר בתדהמה. מבעד לסדקים וקליפת האבן שהתקלפה נצצו נקודות זוהרות.

גייק התקרב והביט משתומם המכרה המקולף נצץ באינספור נקודות נוצצות. "זהב!" קרא גייק בתדהמה. "המכרה מלא זהב! לא ייאמן!" גייק פסע כחולם במורד המנהרה והביט משתומם בקירות הגלויים והנוצצים. תחושת רוגע עצומה החלה להתפשט בו. "מכרה הנחושת קרס, אך תחתיו נתגלה מכרה זהב!

אכזבה... הכמויות שנמצאו היו זעומות, ורוח העשייה בקרב הפועלים החלה לדעוך. קיטורים רבים החלו להישמע בקרב הכורים על העבודה, על המחסור באוכל ובעיקר על השכר שעדיין לא הגיע. גייק נאלץ לנסוע לערים הגדולות ולגייס הלוואות נוספות להמשך פעילות המכרה. הממשל, שהבטיח תמיכה, החל להסתייג ולרמוז שהוא לא ישתתף במיזם. החורף הופיע בשנית והיכה בכל עוז בעיירת הכורים הקטנה.

הקור היה נורא, והעבודה נעשתה כמעט בלתי אפשרית. ערב אחד נפרצה דלת הבקתה של גייק. בפתח עמדו כמה כורים סמוקי פנים וצעקו: "הָבָא לנו משכורות ושחרר אותנו מכל ההרפתקה הזאת! נמאס לנו! הבטחת הבטחות ולא קיימת!" קראו בזעם.

ניסיונות הפיוס של גייק לא זכו למענה. גייק שילם, ולמחרת עזבה קבוצת הכורים הראשונה את האזור. יום אחד הגיע מכתב אזהרה מהבנק, ובו נכתב כי אם המכרה לא יחל בהחזרת הלוואות הענק שלקח על עצמו, מחלקת הפלילים של המשטרה תיכנס לעובי הקורה.

גייק חש שחלומו עומד להתנפץ. בלילה הוא לא הצליח להירדם. הרוח שחדרה מבעד לסדקים הזכירה לו כמה סדוק ושברירי מפעל חייו. מראה העננים בבוקר לא הותיר ספק בדבר סופה אדירה שמתקרבת. הפועלים המעטים שעוד

שאיות העמוסות פרקו את הציד בזו אחר זו. גייק הביט במחזה בסיפוק. הוא תכנן להתחיל בהקמת מכרה נחושת גדול, שיספק נחושת לענפי התעשייה ששיוועו למחצב הנחושת. "חברים! יש לפנינו רק השקעה של כמה חודשים ואז נתחיל לקצור פירות!" קרא בהתלהבות לפועלים.

בעבר עבד גייק כפועל במכרה נחושת ורכש את כל סודות המקצוע. הוא רכש מיומנות בכריית פירים ומנהרות ושלט היטב בהנחת המסילות והקרונוט שהוציאו מבטן האדמה סיגי נחושת והסיעו אותם ישירות לתנורי הזיקוק.

גייק חלם תמיד לעמוד בראש מכרה נחושת. כשהחלה להתפשט שמועה מבוססת שמרבצי נחושת גדולים נמצאים בקרבת נחל קולוראדו, קפץ גייק על ההזדמנות. הוא לווה סכום כסף עצום ושכר קבוצת מחקר קטנה. הקבוצה יצאה וערכה מדידות ובדיקות באזור. לאחר שנמצא השטח המתאים, החל בגיוס פועלים ובקניית ציוד בהיקף עצום לבניית המכרה. הממשלה התחייבה לסייע במענק כספי רק כאשר הצלחת המכרה תהיה עובדה מוגמרת.

גייק היה אומנם מומחה בכל הקשור לכרייה, אך לא במה שקשור למזג האוויר. החורף המושלג והרוחות העזות הפתיעו את הכורים.

היו ימים שבהם העבודה הושבתה לחלוטין. גשרים התנתקו וציוד יקר ערך ניזוק משמעותית מפגעי מזג האוויר.

גייק החל להבין שחלום המכרה לא יבוא בקלות. כמו כן הוא ניסה לייצר חיי חברה והציע לכורים להביא את משפחותיהם למקום. חלקם נענו לרעיון, ובמקום נוצרה עם הזמן מושבה קטנה.

על פי המצופה היו הכורים אמורים למצוא מצבור נחושת גדול, להעלותו ולהתחיל לזקק אותו. ואולם המציאות

בריא להכיר

ראש השנה - התחלה טובה, גם לבריאות

ראש השנה מסמל לא רק התחלה חדשה מבחינה רוחנית, אלא גם הזדמנות להתחיל מחדש מבחינה נפשית ובריאותית. מחקרים רבים מצביעים על כך שתחושת התחלה - כמו תחילת שנה, יום הולדת או אפילו יום ראשון - מגבירה מוטיבציה לשינוי חיובי. הגוף מגיב בהתאם: כשאדם מלא בתקווה, כוחות הרצון מתגברים, ההורמונים בגוף מאוזנים יותר, מערכת החיסון מתחזקת - וזה לא פחות חשוב מהחלטות הרוח והנפש תחילת שנה היא זמן של חשבון נפש, אבל היא לא זמן לשקוע. זהו זמן להתעודד, להתמלא באנרגיה חדשה. גם אם השנה שחלפה הייתה רצופת אתגרים, גם אם נפלנו - זו הזדמנות

לומר לעצמנו: "נכון, נפלת. אבל אני קם. אני מתחיל מחדש." ביהדות, אין אדם שלא יכול להתחיל מחדש. כל אחד מקבל קריאה פנימית בראש השנה: "שובו אליי ואשובה אליכם." אין גיל, אין מצב, ואין נפילה שהיא סוף. מי שנופל וממשיך ללכת - הוא גיבור אמיתי **גם כהיבט המעשי - כל החלטה טובה, אפילו הקטנה ביותר, מייצרת שינוי:** ברכה על שתיית כוס מים בבוקר, תפילה קצרה, שיחת טלפון של פיוס, מחשבה טובה על משהו. אלו זרעים שביום מן הימים יניבו פירות ראש השנה הוא לא רק תאריך - הוא הזדמנות. לבריאות, לנפש, למשפחה, לרוח. שנה טובה באמת - מתחילה מהאמונה שאפשר, וצריך, להתחיל מחדש